

4.6 Barne- og ungdomsvern (VO nr. 50)

4.6.1 Innledning

Virksomhetsområdet omfatter barneverntjenesten, barneverntiltak i og utenfor familien, botiltak for enslige mindreårige flyktninger og ungdomskontakt, samt Ringsaker interkommunale barnevernvakt.

Hovedmål:

Sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid, bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse, og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår (barnevernloven § 1-1).

4.6.2 Oversiktstabeller

Tabell 4.6.2.1 Personalressurser (årsverk)

	31.12.2018	Budsjett 2019	Forslag 2020	Forslag 2021	Forslag 2022	Forslag 2023
Årsverk samlet	64,75	72,59	64,79	55,99	55,99	55,99

Det opprettes 1,0 årsverk barnevernkonsulent i barneverntjenestens omsorgsteam. I forbindelse med avviklingen av bosettingstiltak enslige mindreårige asylsøkere (BEMA) i Brumunddal, vil bemanningen reduseres med 8,8 årsverk i 2020 og ytterligere 8,8 årsverk i 2021.

Tabell 4.6.2.2 Drifts- og investeringsbudsjett (kr 1.000)

	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Forslag 2020	Forslag 2021	Forslag 2022	Forslag 2023
Driftsutgifter	102 734	100 472	96 455	87 997	87 997	87 997
Driftsinntekter	31 533	26 881	23 711	19 453	19 453	19 453
Netto driftsutgifter	71 201	73 591	72 744	68 544	68 544	68 544
Investeringsutgifter	0	0	0	0	0	0
Investeringsinntekt	0	0	0	0	0	0
Netto investeringsutgifter	0	0	0	0	0	0

4.6.3 Behovsvurderinger

Nåværende barnevernlov er blitt en rettighetslov. Barns, foreldres og slektsnettverkets medvirkning har fått en sterk posisjon. Forslag til ny barnevernlov ble sendt ut på høring i 2019, med ytterligere forsterkede kvalitetskrav og blant annet med forslag om at alle kommuner skal ha en forebyggende plan. Tidligere varslet endring i refusjonsordning og oppgavefordeling mellom stat og kommune fra 2020 er utsatt, men vil trolig komme på et senere tidspunkt. Disse endringene vil påvirke kommunal tjenesteproduksjon, blant annet ved høyere krav til kvalitet, kompetanse og utvikling av lokale tiltak, samt økte utgifter og reduserte inntekter. Enhetens budsjett for 2020 er regulert for økte satser til institusjoner, fosterhjem, besøks hjem m.m. med til sammen kr 874.000.

Barneverntjenesten

Tabell 4.6.3.1 Barneverntjenesten i Ringsaker, antall barn med melding

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	30.6.2019
Antall barn med melding	409	339	387	321	377	382	219
Antall meldinger hele landet	52 553	52 996	54 396	58 254	58 580	57 013	-

Kilde: IKT-verktøyet Familia (Ringsaker), SSB/KOSTRA (hele landet)

Etter mange år med stigende meldingstall fram til 2013, ser antallet meldinger ut til å ha stabilisert seg. Antallet meldinger første halvår 2019 er imidlertid høyt. Det er viktig å ha en robust tjeneste, som kan håndtere svingninger i antall meldinger og sakskompleksitet.

Tabell 4.6.3.2 Overholdelse av undersøkelsesfrister og andel henleggelse av undersøkelser

	Antall avsluttede meldinger og undersøkelser		Fristoverskridelse %		Henleggelse %	
	Ringsaker	Hedmark	Ringsaker	Hedmark	Ringsaker	Hedmark
2015, hele året	379	2 145	2,5	8,5	59,0	62,5
2016, hele året	324	2 216	2,0	9,0	62,0	66,0
2017, hele året	360	2 253	4,2	4,0	60,0	65,8
2018, hele året	362	2 309	10,2	3,5	63,8	66,5
2019, 1. kvartal	106	518	0,9	4,2	60,4	60,0
2019, 2. kvartal*	116	-	1,7	-	66,0	-

Kilde: Fylkesmannens kvartalskontroll samt eget IKT-verktøy Familia

*) Fylkesmannen har ikke sendt ut oversikt for 2. kvartal

Antall fristbrudd i 2018, etter mange år med gode resultater, viser hvor sårbar tjenesten er for variasjoner i saksmengde, kompleksitet, sykefravær og utskifting. Tiltakene som ble satt inn i 2018 har virket, og en er tilbake til gode resultater for fristoverholdelse i 2019.

På tross av høyt arbeidspress, er omfanget av hjelpetiltak opprettholdt, som vist i tabell 4.6.3.3.

Tabell 4.6.3.3 Barn med tiltak fra barneverntjenesten i Ringsaker pr. 31.12. hvert år, samt 31.8.2019

Antall barn med tiltak pr. 31.12	2013	2014	2015	2016	2017	2018	31.8.19
Barn i fosterhjem/institusjon/ bofellesskap	87	92	101	109	106	104	110
Barn med hjelpetiltak i hjemmet	132	175	160	136	169	150	155
Sum antall barn med tiltak	219	267	261	245	275	254	265
- Herav unge over 18 år	19	17	20	26	27	26	34

Tabellen viser antall barn i tiltak pr. 31.12. (31.8. for 2019). Antallet barn i tiltak utenfor hjemmet omfatter også enslige mindreårige, og bidrar følgelig til å øke antallet i kategorien barn med tiltak utenfor hjemmet, sammenlignet med kommuner uten bofellesskap.

Tabell 4.6.3.4 Ressursutnyttelse, dekningsgrad og produktivitet – KOSTRA 2018

	Ringsaker	Landet	Gr. 13	Hamar	Stange	Gjøvik
Netto driftsutgifter pr. innbygger 0-17 år	10 672	10 891	10 189	11 498	9 094	17 188
Brutto driftsutgifter pr. barn i barnevernet	121 453	134 246	182 633	141 067	134 246	179 693
Brutto driftsutgifter pr. barn med hjelpetiltak	36 881	39 334	40 287	135 870	75 344	47 713
Brutto driftsutgifter pr. barn utenfor hjemmet	489 304	441 690	464 908	350 078	340 070	1 034 276
Netto driftsutgifter pr. barn utenfor hjemmet	365 576	384 750	384 750	316 678	324 544	577 179
Barn 0-17 år m/barnevernundersøkelse, %	5,5	4,9	4,8	5,4	4,2	5,3
Barn/unge m/barneverntiltak 0-17 år, %	4,9	4,3	4,0	3,9	3,1	5,0
Barn 0-17 år med tiltak utenfor hjemmet, %	1,4	1,2	-	1,3	0,9	1,3
Fagstillinger pr. 1000 barn 0-17 år	4,8	5,0	4,8	4,6	4,8	4,2
Barn m/undersøkelse eller tiltak pr. årsverk	21,7	18,7	-	20,8	15,9	19,9

Kilde: Barnevernmonitoren (Bufdir) og SSB/KOSTRA.

Budsjettet til barnevern i Ringsaker har økt de senere år og ligger nær eller på landsgjennomsnittet. Det er fortsatt et etterslep når det gjelder antall barn den enkelte medarbeider har ansvar for å følge opp, og det kan forklare sårbarhet ved svingninger i saksmengde og utskiftinger for medarbeidere.

Brutto driftsutgifter til barn som bor utenfor egen familie må ses i sammenheng med netto utgifter, som inkluderer tilskudd for enslige mindreårige. Mange kommuner legger ned sine botiltak. Høye bruttoutgifter handler også om bruk av gode, lokale institusjonstiltak, framfor fosterhjem langt unna. Det handler også om refusjon av utgifter til forsterkning av fosterhjem. Statens varslede avvikling av refusjonsordningen medfører at det er viktig å frigjøre arbeidstid hos omsorgsteamleder, for å samle kontraktsforhandlinger og beslutning om ytelser hos teamleder. Et strakstiltak i 2019 i form av et engasjement i omsorgsteam reduserte den enkelte medarbeiders saksportefølge og frigjorde tid for teamleder, som fikk færre barn å følge opp. Budsjettforslaget bygger på den forutsetningen at antall ungdom i institusjon og akutt-tiltak går ned, og at utgifter til fosterhjem reduseres.

Reduksjon i arbeidsbelastningen til den enkelte medarbeider er et tiltak for å redusere turnover. Stor saksmengde og arbeidsbelastning har i de senere årene bidratt til høy utskifting i personalgruppa ved at medarbeidere har sluttet for å gå over i mindre belastende stillinger. I tillegg har noen blitt pensjonister. Det har også vært flere vikarer som har sluttet før utløpet av vikarperioden. Dette utgjør i sum et stort kompetansetap, og nødvendige ressurser går med til å lære opp og veilede nyansatte.

Akuttberedskap – Ringsaker interkommunale barnevernvakt

Siden 1.1.2019 ivaretar Ringsaker kommune akuttberedskap for 15 kommuners barneverntjenester, med befolkningsgrunnlag på 182.709. Fra 1.9.2019 inngår ytterligere fem kommuner i Nord-Østerdal i en ordning med redusert tilbud i form av telefonvakt, som vurderer henvendelser og kaller ut lokal bakvakt ved behov. Deltakerkommunene betalte i 2019 kr 53,23 pr. innbygger for deltakelsen.

Tabell 4.6.3.5 Ringsaker interkommunale barnevernvakt, henvendelser og tiltak 1.1.-30.6.2019

Henvendelser og tiltak	Antall totalt	Ringsaker
Henvendelser til barnevernvakta med oppfølging	434	128
Antall barn registrert pr. 30.6.2019	314	70
Antall hasteflyttinger av barn	6	0
Antall bekymringsmeldinger til kommunene	96	30
Antall rapporter	183	48

Vedtaksmyndighet etter barnevernlovens akuttbestemmelser, som de andre kommunestyrene har delegert til barnevernsjefen i Ringsaker, kan ikke videredelegeres. Påtalemyndigheten har begrenset vedtaksmyndighet etter barnevernloven i akuttsituasjoner. Det har vist seg vanskelig å benytte den for barnevernvakta. Det er derfor etablert en bakvaktfunksjon, og merutgiftene for denne dekkes ved tilsvarende reduksjon på andre utgiftsposter.

Bosettingstiltak for enslige mindreårige asylsøkere (BEMA) i Brumunddal

BEMA har gitt tilbud om tiltak til ti ungdommer, fordelt på to boliger. Kommunens nettoutgifter ved bosettingstiltaket er på om lag 8,4 mill. kroner på årsbasis. Ringsaker er én av tretten kommuner i landet som har vært prioritert for nye bosettinger, basert på gode resultater og god organisering av tiltaket. Som følge av nedgang i antallet nye enslige mindreårige asylsøkere til landet og endringer i det økonomiske grunnlaget for kommunal drift, foreslås det å starte avvikling av tiltaket i 2020. Bosettingstiltaket skal etter planen være fullt avviklet innen utgangen av 2021. De fleste som er i tiltaket i dag er i ferd med å nå maksimumsalder for å være med i tiltaket. En ville komme tilbake til avviklingen i tertialrapportene i 2020. Årsverkene knyttet til BEMA vil bli redusert gradvis i løpet av 2020 og 2021 etter hvert som tiltaket avvikles. De ansatte i BEMA vil bli ivaretatt gjennom overtallighet og fortrinn til ledige stillinger i andre enheter i kommunen.

Familiens Hus

Familiens hus er en tverrfaglig arena for tidlig innsats. Samarbeidet bidrar til utvikling av en bredere tiltaksvidde, i tråd med barnevernplanens intensjoner. Barneverntjenesten bidrar med tiltak for å

styrke foreldrekompetanse og satsingen «Tidlig innsats barn i risiko» (TIBIR). Kommunens to PMTO-terapeuter er ansatt i barneverntjenesten, og de er ansvarlige for opplæringen av nye TIBIR-tiltak. Lavterskeltiltakene «De utrolige årene» og «Circle of Security, Parenting» driftes ved hjelp av midler fra Helsedirektoratet, fordelt på personalressurser i barnevern, PPT og helsestasjoner. 2018 var siste ordinære tilskuddsår, men kommunen benytter i 2019 ubrukte midler fra tidligere år. Fra 2020 blir aktivitetsnivået vesentlig redusert hvis en ikke finner ledig kapasitet i eksisterende stillinger.

Ungdomskontakten (UK)

Ungdomskontakten er et lavterskeltilbud for ungdom i aldersgruppen 13-23 år som fokuserer på forebyggende psykososialt arbeid. UK tilbyr individuell oppfølging, gruppetiltak og familieveiledning, i tillegg til åpne aktiviteter som kan benyttes av alle. Antall individuelle henvisninger til UK øker, og problematikken kan være lettere angst og depresjon, belastninger i hjemmet og relasjonsproblemer til jevnaldrende. Ringsakers ungdomsundersøkelse viser en økning i psykiske helseproblemer blant ungdom. UK er et fleksibelt tilbud som tilpasser innsatsen til de tidsaktuelle utfordringene.

Tabell 4.6.3.6 Aktivitet Ungdomskontakten 2013-2018, samt januar-juni 2019

Type tiltak	2013	2014	2015	2016	2017	2018	jan. - jun. 2019
Antall ungdom med individuell oppfølging	121	140	141	163	159	175	137
Antall ungdom i lukkede gruppetiltak	77	42	61	51	45	46	39
«TIUR»-oppfølging	49	46	51	59	43	60	74
«Los» (oppfølging av skolefravær)	-	4	18	21	28	18	14
Antall ungdom med familiesamarbeid	63	90	89	78	78	100	81

Pr. 30.6.2019 har 74 ungdommer mottatt individuell oppfølging gjennom tiltaket «Tidlig intervensjon unge og rus» (TIUR), hvorav UK har fulgt opp 62. UK har egen TIUR-stilling og er sekretariat for TIUR.

Ungdomskontakten har mottatt midler fra Bufetat til en stilling i tre år (2019-2021) for «Oppfølgings- og los-funksjoner». Målet er å nå ungdom med skolefravær på et tidlig tidspunkt, fra 12 år. Arbeidet vil bygge på metodene som ble utviklet forrige gang kommunen hadde et los-prosjekt i 2014-2016. Ungdomskontakten bidrar med tilsvarende personalressurser i satsingen.

4.6.4 Standardendringer og nye driftstiltak

Opprettelse av 1 årsverk barnevernkonsulent omsorgsteam

Det opprettes 1,0 årsverk barnevernkonsulent i barneverntjenestens omsorgsteam i fast stilling som forberedelse til endret oppgavefordeling mellom statlig og kommunalt barnevern. Opprettelsen av stillingen finansieres ved en omdisponering i budsjettet på kr 566.000.

Reduksjon i driftsutgifter

Det er innarbeidet et generelt budsjettkutt på kr 132.000 gjennom en reduksjon av lønns- og driftsutgifter knyttet til gruppedrift og opphold i institusjon. Det er også omdisponert driftsutgifter på kr 566.000 for å finansiere opprettelsen av 1 årsverk barnevernkonsulent beskrevet ovenfor.

Avvikling av BEMA i Brumunddal

Som følge av at bosettingstiltaket for enslige mindreårige asylsøkere (BEMA) i Brumunddal avvikles pr .1.7.2020, er det innarbeidet en reduksjon av budsjettet for 2020 på 4,2 mill. kroner. Tiltaket skal etter planen være avviklet innen utgangen av 2021 og med en samlet reduksjon i budsjettet på 8,4 mill. kroner.